

Łucja Biel

Uniwersytet Warszawski

Sprawozdanie z konferencji *Words to Deeds* *Conference 2017. Legal Translation to the Next Level*

Dnia 4 lutego 2017 r. w Londynie odbyła się międzynarodowa konferencja branżowa poświęcona przekładowi prawnemu i prawniczemu pt. *Words to Deeds 2017. Legal translation to the next level*, którą zorganizowała dr Juliette Scott, autorka poczytnego bloga *Words to Deeds* (<https://wordstodeeds.com/>). Konferencja odbyła się w pięknym historycznym budynku adwokatury brytyjskiej The Honourable Society of Gray's Inn.

To kolejna w ciągu dwóch ostatnich lat międzynarodowa konferencja poświęcona zagadnieniom przekładu prawnego i prawniczego – po dużej konferencji naukowej Transius w 2015 r. (*Conference on Law, Translation and Culture*, Uniwersytet Genewski, Szwajcaria) oraz konferencji w Sewilli w 2016 r. (*From Legal Translation to Jurilinguistics: Interdisciplinary Approaches to the Study of Language and Law*, Universidad Pablo de Olavide, Sewilla, Hiszpania). To, co odróżniało tę konferencję, to jej charakter branżowy i formuła szkoleniowo-zawodowa. Konferencja *Words to Deeds* była skierowana głównie do praktykujących tłumaczy, a wśród prelegentów znaleźli się naukowcy, prawnicy oraz tłumacze.

Konferencję otworzyła krótka prelekcja Eleanor V. E. Sharpston, QC, rzecznik generalnej w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz wykład plenarny adwokat Susan Belgrave pt. „Lawyers and linguists: more in common than a love of language?”. Obie prelegentki podkreśliły wagę współpracy między prawnikami i tłumaczami. W ostatniej prelekcji w sesji porannej pt. „Why insist on a translation brief?” Juliette Scott przedstawiła wyniki badania ankietowego nad specyfikacją tłumaczenia, które przeprowadziła na potrzeby swojej rozprawy doktorskiej. Według badania tylko 9% tłumaczy dostaje od klientów informację o celu tłumaczenia, natomiast zaledwie 6% jest informowanych o odbiorcach tłumaczenia. Dr Scott zaapelowała do tłumaczy, aby domagali się od klientów specyfikacji tłumaczenia.

Kolejną sesję rozpoczęła dr Hanem El-Farahaty z University of Leeds, autorka podręcznika *Arabic – English – Arabic Legal Translation*, wydanego w renomowanym wydawnictwie Routledge. Dr El-Farahaty omówiła podstawowe problemy związane z tłumaczeniem prawnym i prawniczym w parze językowej arabski-angielski, skupiając się w szczególności na kulturemach terminologicznych. W kolejnym wystąpieniu dr Samantha Cayron z Uniwersytetu w Genewie przedstawiła w formie studium przypadków podstawową terminologię stosowaną we francuskich i hiszpańskich aktach notarialnych, opierając się na badaniach korpusowych. Sesję zakończyło wystąpienie Ingemara Strandvika, dyrektora ds. jakości w Dyrekcji Generalnej ds. Tłumaczeń Pisemnych z Komisji Europejskiej, który omówił zalety norm typu ISO 17100 dla przekładu prawnego i prawniczego w kontekście instytucjonalnym. Strandvik poruszył również kwestię tłumaczenia maszynowego, które jest intensywnie rozwijane w instytucjach unijnych, podkreślając, iż obecna narracja dotycząca tłumaczenia maszynowego zniekształca obraz tłumaczenia i wpływa na jego postrzeganie jako towaru.

W sesji trzeciej dr Gianluca Pontrandolfo z Uniwersytetu w Trieście opowiedział o akademickiej inicjatywie zespołowego tłumaczenia włoskiego kodeksu karnego na język angielski. W tym celu zbudowano korpus zorientowany na „europejski angielski”, który zawierał tłumaczenia na język angielski kodeksów karnych z różnych krajów europejskich, w tym również z Polski. Na zakończenie tłumaczenie poddano badaniu pod kątem jasności (mglistości). Tematyka zrozumiałości języka prawniczego, tym razem w odniesieniu do umów konsumenckich, była kontynuowana w prelekcji prawnik Sahar Bhaimy, która zademonstrowała sposoby uproszczenia treści, w tym również poprzez ich wizualizację. Sesję zakończył wykład dr Pauliny E. Wilson z University of Belfast na temat prawa porównawczego, ilustrowanego problematyką przekładu pojęcia *negligence* („niedbalstwo”).

W ostatniej sesji Christina Guy, doświadczona tłumaczka, apelowała o poprawę współpracy między prawnikami i tłumaczami poprzez aktywne angażowanie tłumaczy na etapie opracowywania tekstów przeznaczonych do tłumaczenia. Następnie David Hutchins opowiedział o prowadzonych przez siebie szkoleniach z zakresu prawa skierowanych do tłumaczy prawniczych, koncentrując się na specyficznych potrzebach tej grupy docelowej. Sesję zakończyło wystąpienie Henry’ego Liu, prezydenta FIT (*Fédération Internationale des Traducteurs*), na temat upraszczania języka prawnego i prawniczego.

Ciekawym i nowatorskim rozwiązaniem organizacyjnym były sesje aktywizujące uczestników, które miały dwie formy: 1) spacer w grupach dyskusyjnych oraz 2) okrągły stół. Na potrzeby pierwszego rozwiązania, wywodzącego

się z krajów skandynawskich, uczestnicy losowali zagadnienie i po znalezieniu partnera do dyskusji (osoby, która wylosowała taki sam temat) udawali się do ogrodu Gray's Inn, aby podczas spaceru omówić dany temat, np. profesjonalizacja przekładu prawnego i prawniczego, jak przygotować się na zmiany w zawodzie, jak akademia może wspomóc tłumaczy itp. Na potrzeby okrągłego stołu, a w zasadzie kilku okrągłych stołów, uczestnicy zapisywali się do grup tematycznych (np. komunikacja z klientem i marketing, zapewnianie jakości tłumaczenia – tłumacze indywidualni, zmiana profilu zawodowego, terminologia prawna i prawnicza itp.), a następnie w dużych grupach dzielili się swoimi doświadczeniami i dobrymi praktykami. Uczestniczyłam w dyskusji na temat zapewniania jakości tłumaczenia wśród tzw. „wolnych strzelców” – wśród stosowanych rozwiązań znalazły się następujące: praca w tandemie tłumacz-korektor, czytanie tłumaczenia na głos – samodzielnie lub przy użyciu syntezy mowy, korekta wydrukowanego tłumaczenia, korekta tłumaczenia po zmianie wielkości czcionki, przy pracy w programach wspomagających tłumaczenie (CAT) – wyjście poza segment i koncentracja na akapicie.

Ogólnie rzecz biorąc, tego typu inicjatywy branżowe łączące świat akademicki ze światem zawodowym są cenne i przyczyniają się do profesjonalizacji tłumaczeń prawnych i prawniczych. Warto na zakończenie nadmienić, iż na polskim rynku podobne konferencje o zasięgu lokalnym są organizowane przez Polskie Towarzystwo Tłumaczy Przysięgłych i Specjalistycznych TEPIS.

Łucja Biel jest kierownikiem Pracowni Badań Korpusowych, sekretarz generalną Europejskiego Stowarzyszenia Badań nad Przekładem, zastępcą redaktor naczelnej *The Journal of Specialised Translation*. Jest autorką licznych prac na temat przekładu prawnego i prawniczego. Jest również tłumaczką przysięgłą języka angielskiego.